

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 13 października 2020 r.

Pozycja 294

POSTANOWIENIE

z dnia 23 lipca 2020 r.

Sygn. akt Ts 40/20

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Rafał Wojciechowski,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej syndyka masy upadłości spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w upadłości z siedzibą w P., w sprawie zgodności:

art. 134 ust. 1a zdanie drugie ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe (Dz. U. z 2019 r. poz. 498, ze zm.) z art. 78 zdanie pierwsze Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,

p o s t a n a w i a:

odmówić nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 21 lutego 2020 r. (data nadania) syndyk masy upadłości Sp. z o.o. w upadłości z siedzibą w P. (dalej: skarżący) wystąpił o stwierdzenie, że art. 134 ust. 1a zdanie 2 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe (Dz. U. z 2019 r. poz. 498, ze zm. dalej: p.u.) „rozumiany jako nieprzyznający syndykowi prawa do wniesienia zażalenia na postanowienie sędziego-komisarza, wydane na podstawie art. 134 ust. 1a zdanie 1 [p.u.], w sytuacji, gdy postanowienie to zostało wydane w wyniku rozpoznania wniosku syndyka”, jest niezgodny z art. 78 zdanie 1 Konstytucji.

Skarga konstytucyjna została złożona w Trybunale w związku z następującą sprawą.

Postanowieniem z 23 marca 2016 r. (sygn. akt [...]) Sąd Rejonowy w W. ogłosił upadłość Sp. z o.o. w upadłości z siedzibą w P. (dalej: spółka).

5 marca 2018 r. skarżący złożył do sędziego-komisarza wniosek o nakazanie przekazania przedmiotu bezskutecznej czynności prawnej upadłego do masy upadłości. Wniosek ten oparty został o art. 134 ust. 1a zdanie 1 p.u. Postanowieniem z 7 sierpnia 2018 r. (sygn. akt [...]) sędzia-komisarz oddalił wniosek skarżącego. Na postanowienie to, 20 sierpnia 2018 r., skarżący wniósł zażalenie.

Sąd Rejonowy w W. postanowieniem z 15 listopada 2019 r. (sygn. akt [...]), doręczonym skarżącemu wraz z uzasadnieniem 13 stycznia 2020 r., odrzucił zażalenie skarżącego. W uzasadnieniu postanowienia Sąd wyjaśnił, że: „orzeczenia sędziego-komisarza

dotyczą praw uczestników postępowania a nie syndyka masy upadłości. Syndyk nie jest uczestnikiem postępowania upadłościowego, lecz organem postępowania, a zażalenia służą mu jedynie w przypadkach wskazanych w ustawie, co najczęściej dotyczy sytuacji związanych z interesami majątkowymi syndyka tj. kwestią jego wynagrodzenia, wydatków, kar dyscyplinarnych. (...) Prawo wniesienia zażalenia służy upadłemu, osobie trzeciej i wierzycielom – tj. wszystkim osobom zainteresowanym. Syndyk taką osobą nie jest, działa obiektywnie w interesie wszystkich uczestników, a skoro uzyskał stanowisko sędziego-komisarza wyrażone w postanowieniu, jest nim związany. Syndyk nie może zatem skarżyć orzeczenia sędziego-komisarza jako organu sprawującego nad nim nadzór i kierującego tokiem postępowania. W tym kontekście należy uznać, że zażalenie wniosł podmiot nieuprawniony i jako takie podlega ono odrzuceniu”.

Od powyższego postanowienia skarżący wystąpił 20 stycznia 2020 r. z zażaleniem do innego składu sądu drugiej instancji. Ze względu na zmianę przepisów procedury cywilnej nie miał on pewności, czy zażalenie takie jest dopuszczalnym środkiem odwoławczym i ze względu na ryzyko jego odrzucenia (które nastąpiłoby po upływie 3 miesięcy od doręczenia mu postanowienia z 15 listopada 2019 r. [sygn. akt [...]] wraz z uzasadnieniem) złożył skargę konstytucyjną we wspomnianym wcześniej terminie. Skarżący poinformował ponadto, że nie wniosł żadnego nadzwyczajnego środka odwoławczego.

Zakwestionowany w skardze konstytucyjnej przepis, jak twierdzi skarżący, „rozumiany jako nieprzyznający syndykowi prawa do wniesienia zażalenia na postanowienie sędziego-komisarza, wydane na podstawie art. 134 ust. 1a zd. 1 p.u., w sytuacji, gdy postanowienie to zostało wydane w wyniku rozpoznania wniosku syndyka”, jest niezgodny z art. 78 zdanie 1 Konstytucji. Takie jego rozumienie narusza bowiem „określone w art. 78 zd. 1 Konstytucji prawo skarżącego do zaskarżenia orzeczenia wydanego w pierwszej instancji, poprzez nieprzyznanie syndykowi prawa do wniesienia zażalenia na postanowienie sędziego-komisarza, wydane na skutek rozpoznania wniosku syndyka”.

Zarządzeniem z 23 kwietnia 2020 r. (doręczonym pełnomocnikowi skarżącego 5 maja 2020 r.) sędzia Trybunału Konstytucyjnego wezwał skarżącego do usunięcia braków formalnych skargi przez: 1) doręczenie odpisu lub kopii poświadczonej za zgodność z oryginałem postanowienia sędziego-komisarza z 7 sierpnia 2018 r., którego dotyczy postępowanie o sygn. akt [...]; 2) uzupełnienie uzasadnienia skargi przez sprecyzowanie, w jaki sposób zastosowanie w sprawie skarżącego przepisu, którego dotyczy skarga, narusza prawa lub wolności skarżącego określone w Konstytucji.

W piśmie procesowym z 12 maja 2020 r. (data nadania) pełnomocnik skarżącego odniósł się do zarządzenia i przedłożył poświadczoną za zgodność z oryginałem kopię postanowienia sędziego-komisarza w Sądzie Rejonowym w W. z 7 sierpnia 2018 r. o sygn. akt [...]. Przedstawił również uzupełnienie uzasadnienia skargi, w którym wyjaśnił, że – jego zdaniem – zostało naruszone „prawo syndyka (a w rzeczywistości wierzycieli [...]) do zaskarżenia orzeczenia wydanego w pierwszej instancji, rozstrzygającego wniosek syndyka, złożony w trybie art. 134 ust. 1a zd. 1 p.u.”.

Pełnomocnik skarżącego przesłał następnie – w piśmie procesowym z 22 czerwca 2020 r. (data nadania) – kopię postanowienia Sądu Rejonowego w W. z 16 czerwca 2020 r. (sygn. akt [...]), którym sąd ten oddalił zażalenie skarżącego z 20 stycznia 2020 r. do innego składu sądu drugiej instancji. W związku z uznaniem przez sąd tego zażalenia jako dopuszczalnego środka odwoławczego, skarżący wskazał postanowienie z 16 czerwca 2020 r. jako ostateczne rozstrzygnięcie, o którym mowa w art. 77 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej: u.o.t.p.TK).

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje.

Zgodnie z art. 61 ust. 1 u.o.t.p.TK skarga konstytucyjna podlega wstępnemu rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym. Służy ono wyeliminowaniu – już w początkowej fazie postępowania – spraw, które nie mogą być przedmiotem merytorycznego rozstrzygnięcia. Trybunał wydaje postanowienie o odmowie nadania skardze dalszego biegu, gdy nie spełnia ona określonych przez prawo wymagań lub jest oczywiście bezzasadna.

Jak stanowi art. 79 ust. 1 Konstytucji, każdy, czyje konstytucyjne wolności lub prawa zostały naruszone, ma prawo, na zasadach określonych w ustawie, wnieść skargę do Trybunału Konstytucyjnego w sprawie zgodności z Konstytucją ustawy lub innego aktu normatywnego, na podstawie którego sąd lub organ administracji publicznej orzekł ostatecznie o jego wolnościach lub prawach albo o jego obowiązkach określonych w Konstytucji.

W myśl art. 77 ust. 1 u.o.t.p.TK, aby Trybunał merytorycznie rozpoznał skargę konstytucyjną, skarżący musi ją wnieść po wyczerpaniu drogi prawnej, o ile droga ta jest przewidziana, w terminie trzech miesięcy od doręczenia mu prawomocnego wyroku, ostatecznej decyzji lub innego rozstrzygnięcia. Zgodnie z orzecnictwem Trybunału Konstytucyjnego przez wyczerpanie drogi prawnej należy rozumieć skorzystanie z wszystkich środków prawnych przysługujących w toku instancji i umożliwiających merytoryczne rozstrzygnięcie sprawy. Pojęcie wyczerpania drogi prawnej trzeba zatem łączyć – na podstawie art. 77 ust. 1 u.o.t.p.TK – z wydaniem przez sąd powszechny orzekający w sprawie prawomocnego wyroku, prawomocnego postanowienia lub innego ostatecznego rozstrzygnięcia.

Trybunał przypomina, że jedną z cech skargi konstytucyjnej jest jej subsydiarność. Oznacza to, że skarga nie może być rozpoznana tak długo, jak długo toczą się postępowania przed sądami powszechnymi. Taki charakter skargi wynika z regulacji konstytucyjnej i ustawowej. Art. 79 ust. 1 Konstytucji i zawarta tam regulacja pozostaje w związku z konstytucyjnymi kompetencjami sądownictwa (art. 177 i art. 184), a także z podmiotowym prawem do rozpatrzenia sprawy przez właściwy, niezależny, bezstronny i niezawisły sąd (art. 45 ust. 1 Konstytucji). Dopuszczenie ingerencji Trybunału Konstytucyjnego w sprawie niezakończoną ostatecznie przez organy lub sądy mogłoby oznaczać, że Trybunał korzysta z uprawnień niemieszczących się w jego kognicji.

To samo wynika z treści art. 77 ust. 1 u.o.t.p.TK, który uzależnia złożenie skargi konstytucyjnej od uzyskania przez skarżącego ostatecznego orzeczenia w sprawie. Przepis wyraża zasadę, w myśl której wniesienie skargi konstytucyjnej jest przedwczesne, gdy istnieje jeszcze możliwość rozstrzygnięcia sprawy w postępowaniu sądowym (zob. postanowienie TK z 23 lipca 2014 r., sygn. Ts 186/13, OTK ZU nr 4/B/2014, poz. 327).

W przedmiotowej sprawie Sąd Rejonowy w W. – postanowieniem z 16 czerwca 2020 r. – oddalił zażalenie skarżącego z 20 stycznia 2020 r. do innego składu sądu drugiej instancji. Dopiero to postanowienie stanowi ostateczne rozstrzygnięcie sprawy w rozumieniu art. 77 ust. 1 u.o.t.p.TK, podczas gdy skarga złożona została 21 lutego 2020 r., a więc niemal 4 miesiące przed wydaniem tego postanowienia. Tym samym wniesienie skargi konstytucyjnej jest przedwczesne.

Okoliczność ta jest – zgodnie z art. 64 ust. 4 pkt 1 u.o.t.p.TK – podstawą odmowy nadania rozpatrywanej skardze dalszego biegu.

Mając powyższe na względzie, Trybunał Konstytucyjny postanowił jak w sentencji.

POUCZENIE

Na podstawie art. 61 ust. 5 u.o.t.p.TK skarżącemu przysługuje prawo wniesienia zażalenia na powyższe postanowienie w terminie 7 dni od daty jego doręczenia.